Statistika

Kažu da postoji laž, gadna laž i statistika. Kada je riječ o statistici, pored mogućnosti subjektivne interpretacije podataka, poznajemo staljinističku i kinesku statistiku. Posebno će biti važno analizirati hrvatsko gospodarstvo 2009. i 2020. kako bi se identificirale razlike dviju politika, s jedne strane, i, s druge strane, identificirati položaj hrvatskog gospodarstva u EU.

Često su analize ekonomskih kretanja obilježene subjektivnošću. Stanka na vlasti ima svoju interpretaciju. Na žalost, oporba nema svoje interpretacije. To je razlog zašto odnos dviju vladajućih stranaka ponekad nazivamo duopol. Međutim, ostali dio oporbe slijedi glavnu oporbenu stranku i ne prezentiraju javnosti svoje nalaze. To je loše. Tako smo mogli svjedočiti, u vrijeme najveće ugroze koronavirusa, kako se govori u apsolutnim brojevima, relativni se, koji su važni za usporedbu, zanemaruju. Tako se govori kako je preko pola milijuna američkih građana podleglo ugrozi koronavirusa. Ne govori se, a trebalo bi, udio umrlih u odnosu na ukupan broj stanovnika. Isto tako bi se moralo u obračun uzeti i gustoća naseljenosti, posebno kad je riječ o gradovima. Dnevno slušamo kako se vodi optimalna politika, iako nije moguće naći dokaza da je tome tako. Ukratko, narodski kazano pitanje je da li je čaša napola puna ili prazna. Osim toga, postoji fatamorgana koja je tako draga našim političarima.

Staljinova statistika je svoju točnost podredila klasnim interesima. Bilo je potrebno pokazati imperijalistima kako socijalizam, za razliku od imperijalzma, učinkovito rješava gospodarske probleme. Zapad je općenito prihvatio statističke podatke kako ih je prezentirao SSSR. Ostale su socijalističke zemlje slijedile tako postavljeni obrazac. Pri tome su se eventualne razlike interpretirale kao metodološke pa se je tvrdilo kako socijalistički BDP da bi bio usporediv s kapitalističkim valja povećati za petinu. Čak je ekonomski guru Samuelson „progutao udicu“ pa je u jednom od svojih slavnih udžbenika, Economics, predvidio da bi 1985. godine SSSR mogao prestići SAD. Danas možemo procijeniti koliko interpretacija može biti uvjerljiva a koliko se može pretjerati u brojkama.

Kineska statistika ima suprotan predznak. Kinezi su godinama prikrivali rezultate gospodarske aktivnosti. Tek kada je tekući račun platne bilance počeo pokazivati dramatične suficite kineska statistika prikazuje veće stope rasta. Bojim se da su podaci još uvijek podcijenjeni. Naime, postoje brojna pitanja na koja nije lako odgovoriti imajući uvidu kineski dohodak po glavi stanovnika. Kinezi svoje vrhunski i zahtjevne projekte opravdavaju brojem stanovnika. Ostaje nam da vjerujemo kineskim statistikama.

Hrvatska je, ako je suditi prema preliminarnim podacima, ostvarila daleko manji pad gospodarske aktivnosti nego što je to predviđano u vrijeme početka ugroze. Moje se prognoza pokazala lošom. Postavlja se pitanje kako sam mogao prognozirati pad gospodarske aktivnosti za najmanje 15%. Drugi, ugledni ekonomski analitičari su procjenjivali smanjenje gospodarske aktivnosti na 12 – 13%. Ne radi se o maloj greški. Radi se o ozbiljnoj greški. Da bih mogao odgovoriti na to pitanje treba pričekati službene i konačne podatke o gospodarskom kretanju. Moja se je procjena temeljila na stavu kako je udio turističkog sektora u BDP-u – 17% i kako će se poslovna aktivnost turističkog sektora smanjiti za 60%. Izračun pokazuje kako je samo pad aktivnosti turističkog sektora morao rezultirati smanjenjem BDP-a za cijelih 10,2%. Nadalje sam pretpostavio kako će ostali dio gospodarstva smanjiti svoju aktivnost, u zavisnosti od intenziteta ugroze, između pet i deset posto što je rezultiralo mojom procjenom kako će gospodarstvo smanjiti svoju aktivnost između 15 i 20%. Važno je identificirati smanjenje profitabilnosti bankarskog sektora koji je smanjio dobit u 2020. Godini u odnosu na prethodnu za cijelih 53%. Ako je bankarski sektor tako dramatično smanjio svoju dobit postavlja se pitanje što je s realnim sektorom koji je morao primati“ transfuziju“ kako bi opstao. Pri tome ne treba zaboraviti da je Vlada dala subvencije u iznosu od devet milijardi kuna kako bi radnici bili nezaposleni u gospodarstvu umjesto na burzi rada. Devet milijardi kuna iznosi više od 2% BDP-a iz 2019. godine. Proračunski deficit je eksplodirao pa je važno odgovoriti zašto su javne financije nestabilne do te mjere da je postalo pitanje svih pitanja – kada će stići pomoć iz Bruxellesa. Svega toga nije bilo 2009. godine. Zato je potrebno pričekati analize kako bi se dala konačna ocjena kako o kretanju hrvatskog gospodarstva tako i ekonomskoj politici.